

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bijvoorbeeld een (digitale) leeromgeving of een reader in het onderwijs (op grond van artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot Stichting Uitgeversorganisatie voor Onderwijslicenties (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-uvo.nl).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@bua.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Journeys and hope

proces van de immigranten. De flexibiliteit, het invoegen van praktische ondersteuning, maar ook bijvoorbeeld de aandacht voor religie: het was aanstekelijk. Shah Alam, Sayeeda Ali, Abbie Unwin en Maria Qureshi presenteerden een mooi programma dat ze hopelijk spoedig in een artikel beschrijven.

Doorheen meerdere praktijken klonk de invloed van Ncazelo Ncube, de Zuid-Afrikaanse therapeut die de Tree of Life-benadering heeft ontwikkeld, een narratieve praktijk die mensen uitnodigt na te denken over hun achtergrond, hun kwaliteiten en belangrijke anderen, en die ook de kracht van de gemeenschap benadrukt. Ncube was zelf aanwezig en presenteerde een doorontwikkeling van Tree of Life in de vorm van OUTRAGED, een groepsprogramma gericht op mannen die schuldig zijn aan het gebruik van geweld in intieme relaties.

Sabine Vermeire gaf de laatste plenaire lezing gericht op het weven van netwerken van veerkracht en van sociale en relationele erkenning. Ze gaf deze boodschap aan de hand van het verhaal van een jonge cliënt

en zijn netwerk, maar ook via de *Star Wars*-personages met wie ze in deze casus gewerkt heeft. Hierna volgde een warme afsluiting, waarbij er een lied werd gepresenteerd dat was geschreven gedurende een workshop onder leiding van therapeuten Sara Portnoy, Glenda Fredman, James MacParland en Mieke Van Daele.

Wat het congres typeerde was de inclusiviteit die overal doorheen sijpelde: in de keuzes voor het programma, de sprekers en de sfeer. Een klein punt van kritiek zou het overvolle programma kunnen zijn, waardoor moeilijke keuzes gemaakt moesten worden. Maar het effect was ook dat we hoopvol en met veel verschillende verhalen, inspiraties, ontmoetingen en plannen voor nieuwe reizen in ons werk naar huis zijn gegaan.

Tineke Haks is gz-psycholoog, psychotherapeut en systeemtherapeut. Ze is opleider bij het Platform Systeemtherapie Noord Nederland. E-mail: hakstineke@gmail.com

<https://doi.org/10.5553/ST/092436312024036004008>

There are worlds within us

XIII Nordic Family Therapy Congress, georganiseerd door de Norsk Forening for Familierapi

[Bergen, 27-30 augustus 2024]

Cinthe Lemmens

Noorwegen, Zweden, Finland, Denemarken en IJsland organiseren om de drie jaar een conferentie over de systemische praktijk. Deze zomer vond deze conferentie plaats in het Noorse Bergen. Toeval bestaat niet? Op weg naar de conferentie blader ik door mijn krant, waar ik een uitgebreid

artikel lees over het verschil in opvoeding in Noorwegen en België. Noren blijken hun kinderen dichter bij de natuur op te voeden. Ook in de scholen worden er in verhouding veel uren besteed aan handvaardigheid en onderwijs in de openlucht. De Noren zouden hun kinderen al op jonge leeftijd medezeggenschap geven en eigen beslissingen leren nemen. Nee zeggen, iets weigeren, buiten spelen, zich vuilmaken, in bomen klimmen (en zich pijn doen) maken deel uit van hun traditie en visie op opvoeding. Het lezen van het artikel maakt me nieuwsgierig over hoe het congres zal verlopen. Wat delen we en waar zit er verschil?

There are worlds within us

Wat meteen opvalt is de goede organisatie en stiptheid. Deuren gaan open op het voorziene moment en presentaties starten en eindigen exact op de minuut die op voorhand is vastgelegd. Onze noordelijke collega's blijken alvast een aantal gewoontes te delen: op tijd komen, aandachtig en in stilte luisteren tijdens een presentatie, de ruimte niet verlaten voor het einde. Er wordt op een hartelijke manier met elkaar omgegaan, zowel tijdens de lezingen als tussendoor tijdens de pauzes. Het congres start twee van de drie dagen in pleno. Telkens is er een opening met dans, theater, zang of muziek. Dit is aangenaam en brengt afwisseling en luchtigheid in de driedaagse programmatie. Muziek kan erg raken en brengt mee dat je niet enkel intellectueel aangesproken wordt, maar dat het leren ook andere laagjes van onze ziel beroert. De workshops zijn kort, vaak maar dertig of veertig minuten, en afwisselend. Tussendoor zijn er lange pauzes, wat ruimte laat om met elkaar of met de sprekers in gesprek te gaan.

Verhoudingsgewijs zijn er heel wat workshops waarin thema's als spiritualiteit en existentialisme centraal staan. Ik vraag me af of dit een nieuwe wind is die door het systemische werkveld waait, of het met de context te maken heeft, of toeval is. Ook maatschappelijke thema's zoals oorlog en conflict, ecologie en klimaatverandering komen ter sprake, soms als hoofdthema, soms verweven doorheen de inhoud van de presentatie. Sociale rechtvaardigheid miste ik wat als centraal thema in de programmatie, maar in de vorm van aandacht voor machtsdynamieken, de impact van armoede en andere aansluitende thema's blijkt dit thema in de verschillende presentaties de facto wel degelijk waardevol ingebouwd te zijn.

Er waren veel boeiende presentaties, maar ik wil er toch enkele uitpikken om

even bij stil te staan. Waarom ze er voor mij uitspringen heeft deels te maken met de inhoud, maar zeker ook met de manier van presenteren. Wat me opviel doorheen het congres, was dat de presentaties vaak doorspekt waren met persoonlijke verhalen en ervaringen. Je zou dit zelfonthulling kunnen noemen. Het maakt me nieuwsgierig naar hoe dit binnen de therapeutische praktijk leeft.

Jacob Cilius Vinsten Christiansen en Lennart Lorås schreven samen het boek *Se ut! – Refleksjoner om relasjoner* (2022). In dit boek, waarvan de titel zich laat vertalen als 'Kijk naar buiten! – Reflecties over relaties', kaarten ze een aantal relatiemythen aan die ze toelichten en in twijfel trekken. Met zijn tweeën gingen ze in dialoog over een aantal van deze mythen en vrolijkten deze op met herkenbare en soms kwetsbare verhalen over onzekerheid of twijfels uit hun eigen leven. De verhalen waren tegelijkertijd grappig, ontroerend en uit het leven gegrepen. Ik vond het een mooi voorbeeld van hoe je iets met het thema mannelijkheid kan doen door iets te tonen, en niet enkel door erover te praten. Deze mannen gaven in hun presentatie inkijk in hun eigen twijfels, onzekerheden en zoektochten. Het was een ontwapenende en verfrissende presentatie.

Tone Grøver is een Noorse opleider en narratief therapeut die twee erg gesmaakte workshops gaf. De eerste heette: 'Longing, and longing for oneself – What can therapists learn from "soul activism"?'. Ze exploreerde hierin het concept van 'het zelf' en daarbij de ervaring van zichzelf te verliezen. Ze linkte dit aan de vraag of therapie soms een obstakel voor heling/genezing kan vormen en hoe de ervaring van zichzelf kwijt te zijn, indirect kan leiden tot destructief gedrag en de vernietiging van Moeder Aarde. In een tweede workshop, getiteld 'What is ethics in meeting conflict?', reflec-

There are worlds within us

teerden we over hoe we conflicten kunnen omarmen zonder de strijd aan te gaan en zonder het contact te verliezen met de belangrijke waarden die in alle conflicten op het spel staan. Tone Grøver is een enthousiaste spreker en bracht in haar workshop soms ook kleine stukjes verhaal uit haar eigen leven binnen, die de lezingen een authenticiteit en levendig karakter gaven.

De Koerdisch-Deense (ex-)politica Özlem Cekic bracht een pakkend én inspirerend verhaal over het concept *dialogue coffee*. Ze vertelde hoe ze als politica met een andere etnische achtergrond bestookt werd met haatmails. Veertien jaar geleden besloot ze om de schrijvers van deze mails uit te nodigen om samen koffie te drinken. Ze richtte de Bridge Builders Association op, een beweging waar er over religieuze en politieke verschillen heen uitgenodigd wordt om 'dialoogkoffie' te drinken. Neem zeker eens een kijkje op de website van de Bridge Builders Association (Brobyggerne, z.d.) of luister naar de TED Talk van Cekic (2018). Cekic vertelde prachtige verhalen over wat er kan ontstaan wanneer je vanuit nieuwsgierigheid en interesse voor de ander op zoek gaat naar wat we als mensen delen, met in het achterhoofd een aantal simpele maar daarom zeker nog geen gemakkelijke principes. Je brengt iets mee om te eten, je vormt geen oordeel voor je koffie op is, je focust op wat je deelt, en probeert niet te overtuigen maar te begrijpen hoe iemands verhaal en geschiedenis zijn, hoe een mens werd wie hij of zij nu is. Hoe dichterbij huis, hoe moeilijker het is om dit te doen: het blijkt moeilijker om de dialoog aan te gaan met familie, burens of collega's dan met mensen die wat verder van ons afstaan. Cekic vroeg ons ook de denkoefening te maken wie ieder van ons op de koffie zou kunnen uitnodigen. Het is een vraag die me, sinds ze gesteld werd, niet meer loslaat.

Ten slotte gaven Karine Van Tricht en ik ook een workshop. Karine lichtte in 'The added value of a feedback oriented form of family therapy and supervision' toe hoe twee vragenlijsten, de zorgenvragenlijst en de dialogische feedbackvragenlijst, worden ingezet en wat de meerwaarde kan zijn van een feedbackgerichte vorm van gezins therapie en supervisie.

Zelf begeleidde ik een workshop genaamd 'Systemic therapy using psychedelics, future music or overblown hype?'. Ik schetste wat de huidige stand van zaken is en wat mogelijke kansen en uitdagingen zijn van deze nieuwe therapiemethode voor ons als systemisch praktijkbeoefenaars.

Naast het congresprogramma was er ook een sociaal programma waar je voor kon inschrijven. Er was een receptie, een fjordencruise en een diner. Dit schiep gelegenheden om collega's ook in een andere context te leren kennen, wat erg fijn was. Samen met de neus in de wind op het dek van het schip staan, of samen aan tafel gaan, is een andere manier van ontmoeten dan tijdens een presentatie of workshop. Bovendien hadden al de verschillende noordelijke landen een act voorbereid die ons aan het zingen, dansen óf hartelijk lachen bracht. Dat was fijn.

Terugblikkend op de drie dagen vond ik het een erg geslaagd congres. Het was veelzijdig en veelkleurig. We leerden bij, legden nieuwe contacten, zagen een klein stukje van de prachtige omgeving. Geïnspireerd door de workshop over posthumanisme en nieuw-materialisme zou ik het als volgt willen formuleren: het was een mooie assemblage van mensen, materialen, voorwerpen, omgevingselementen die in samenspel voor nieuwe perspectieven zorgden. Voor de collega's met interesse én overvolle agenda's: over exact drie jaar staan de Zweden (Uppsala) in voor de organisatie.

There are worlds within us

Cinthe Lemmens is systeemtherapeut bij Traject, lid van de bestuursraad van BVRGS, afgevaardigde voor EFTA-NFTO, lid van de EFTA-taskforce Social Justice and Systemic Thinking, en medewerker bij het I.P.R.R.
E-mail: cinthe@praktijk-traject.be

Referenties

Brobyggerne. (z.d.). *Denmark needs bridgebuilders*. Geraadpleegd 18 oktober 2024 op <https://brobyggerne.dk/en>

Cekic, Ö. (2018, september). *Why I have coffee with people who send me hate mail* [Video]. TED conferences. www.ted.com/talks/ozlem_cekic_why_i_have_coffee_with_people_who_send_me_hate_mail
Christiansen, J.C.V., & Lorås, L. (2022). *Se ut! – Refleksjoner om relasjoner*. Fagbokforlaget.

<https://doi.org/10.5553/ST/092436312024036004009>